

3. Амонашвили Ш. А. Психологические основы педагогики сотрудничества: Книга для учителя. К. : Освіта, 1991. 175 с.
4. Дудчак Г. С. Виховання особистості через створення оптимального середовища. *Початкова школа*. 2006. № 5. С. 42-46.

УДК 37.0117.4

КАЙС І.І.
МОЧАН Т.М.
Мукачівський державний університет, Україна

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ДИТИНИ

XXI століття – це час панування інформаційних технологій, серед яких основну роль відводять засобам масової інформації.

Проблему впливу засобів масової інформації на формування особистості досліджували А. Ануфрієва, А. Бандура, О. Волянська, Дж. Джонсон, В. Собкін, У. Шорт та ін.

Формування моральних норм, зразків соціальної поведінки, ціннісних орієнтацій, ідеалів особистості відбувається в соціокультурному просторі, де поряд з такими важливими соціальними інститутами, як сім'я і школа, чималу роль відіграють засоби масової інформації.

У статті 17 Конвенції ООН про права дитини зазначається, що дитина має вільний доступ до інформації та матеріалів із різних національних і міжнародних джерел, особливо до такої інформації і матеріалів, які спрямовані на сприяння соціальному, духовному і моральному благополуччю, а також здоровому фізичному і психічному розвитку дитини. Однак, наголошується і на захисті дитини від інформації, що завдають шкоди її благополуччю [1].

Засоби масової інформації можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на формування особистості дитини. За допомогою ЗМІ дитина отримує нову інформацію, розширює світогляд, але, водночас, за їх допомогою вона потрапляє у віртуальний світ, який замінює її реальність. Це сприяє появі у дитини тривожності, агресивності та призводить до асоціальної поведінки [3, с. 244].

С. Кравчук тлумачить агресію як поведінкову реакцію, що характеризується спрямованістю на нанесення шкоди живим і неживим істотам, котрі намагаються уникати такого ставлення; як психічний стан, що характеризується пізнавальним, емоційним і вольовим компонентами [2, с. 6].

У педагогічній енциклопедії надається таке визначення агресивної поведінки як дії, що має за мету заподіяння морального чи фізичного збитку іншим [4].

Формуванню та розвитку агресивності сприяють фільми, телепередачі, в яких містяться сцени насильства, вбивства тощо. Дитина на підсвідомому рівні разом з діями персонажа телепрограми сприймає і світ, в якому, наприклад, мета виправдовує засоби, а жорстокість і насильство сприймаються як щось природне. Крім того, дитина не розуміє прихований зміст ЗМІ та приймає те чи інше явище (моду, цінності, норми, моделі стосунків і поведінки), намагаючись відповідати вимогам, які висуває сучасне суспільство, регламентатором якої виступають засоби інформації.

До ефектів впливу агресії, яка демонструється у фільмах, на поведінку глядачів можна віднести:

- 1) навчання за допомогою спостереження;
- 2) зняття заборони;
- 3) постійне спостереження за сценами насильства, що сприяє поступовій втраті емоційного сприйняття агресії і чужого болю;
- 4) телевізійні сюжети, перенасичені сценами насильства і жорстокості, які обумовлюють зміну індивідуального образу реальності [5, с. 215].

На сьогоднішній день розвитку агресивності сприяє і надмірне захоплення дітей комп'ютерними іграми. Дитина має змогу безперешкодно та безкарно розправлятися з віртуальними жертвами. При цьому, це сприймається як досягнення, оскільки чим більше жертв, тим більше дитина отримує балів.

Дитина виступає ідеальним об'єктом маніпуляційних впливів засобів інформації тому, що вона позбавлена здатності критично сприймати інформацію. Через це, одним із головних завдань школи, на сучасному етапі, є розвиток критичного мислення підростаючого покоління. Мислити критично означає оцінювати достовірність/цінність інформації, аналізувати різні точки зору та приймати адекватні рішення.

Д. Крат виділяє такі основні характеристики критичного мислення: самостійність та індивідуальність; інформація виступає відправним, а не кінцевим пунктом критичного мислення; критичне мислення завжди починається з постановки та усвідомлення проблеми; критичне мислення прагне до переконливої аргументації; воно є передусім мисленням соціальним [3, с. 244].

На думку науковців, критичне мислення є складним процесом, який починається з ознайомлення з інформацією, а завершується прийняттям певного рішення та складається з кількох послідовних етапів: сприйняття інформації з різних джерел; аналіз різних точок зору, вибір власної точки зору; зіставлення з іншими точками зору; добір аргументів на підтримку обраної позиції; прийняття рішення на основі доказів [3, с. 245].

Отже, засоби масової інформації посідають важливе місце у житті кожної людини і дитини зокрема. На сьогоднішній день, вони стали головними джерелами інформації. Однак, більшість сучасних фільмів та телепередач насичені сценами насильства. На основі їх багаторазового перегляду дитина починає сприймати насильство, як припустиму модель поведінки. Для профілактики та уникнення негативного впливу ЗМІ необхідно розвивати у дітей критичне мислення через усвідомлене сприйняття та аналіз інформації, яку вони отримують.

Список використаних джерел

1. Конвенція ООН про права дитини (Конвенція ратифікована Постановою ВР №789-ХІІ (789-12) від 27 лютого 1991 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MU89K01U.html, вільний.
2. Кравчук С. Л. Особливості психологічних детермінант та агресивних проявів особистості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології» / С. Л. Кравчук. – Київ, 2002. – 21 с.

3. Крат Д. А. Вплив засобів масової інформації на розвиток особистості у підлітковому віці / Д. А. Крат // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки: збірник наукових праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – № 4(49). – С. 241–247.
4. Педагогічна енциклопедія: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://slovník.com.ua/?grupa=11&id_sl=20, вільний.
5. Ролінський В. І. Агресивність на телеекрані та проблеми неповнолітніх. /В. І. Ролінський // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Збірник наукових праць – Київ – Житомир: Ви-во ЖДУ, 2004. – Кн.1. – 363 с.

УДК: 376.337.64

КАЙС М.І.
МОЧАН Т.М.
Мукачівський державний університет, Україна

РОЛЬ СІМ'Ї У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

В останні роки, зважаючи на впровадження інклюзивного навчання, що передбачає залучення батьків, як активних учасників навчально-виховного процесу, в теорії та практиці педагогічної науки виникла необхідність активного вивчення сім'ї, яка виховує дитину з особливими потребами. Для родини, в якій зростає та виховується дитина з особливими освітніми потребами найважливішим завданням є формування в неї особистісних якостей громадянина, а саме: розвинену духовність, моральну культуру, особистісний розвиток.

Проблему сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами досліджували як зарубіжні вчені (А. Адлер, Д. Рубейн, С. Хайнес та ін.) так і вітчизняні (А. Колупаєва, Л. Савчук, М. Сяба, О. Царькова та ін.).

А. Колупаєва, Л. Савчук зазначають, що основними завданнями сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами є:

- формування звичок позитивної поведінки;
- позитивна оцінка дитини та адекватна оцінка її діяльності (Що зробила? Чого навчилася?, Як виявила себе?);
- сприятливий психологічний клімат сім'ї [2].

На думку науковців, батьки мають дати своїм дітям найважливіший урок – нести людям радість. Звідси незаперечне значення розвитку емоційної сфери у дітей, розрізнення та реакція на почуття та вчинки людей, засвоєння норм етикету та правил спілкування [2].

А. Колупаєва наголошує на тому, що сім'я, в якій виховується дитина з особливостями психофізичного розвитку потребує особливої уваги. Якщо в родині панує оптимістичний та життєрадісний настрій, то впевненість у своїх силах і можливостях матиме і дитина. Повсякденне життя сім'ї має передбачати участь дітей з порушеннями психофізичного розвитку у всіх видах домашніх справ: прибирання, миття посуду, допомога по господарству тощо. Батьки при цьому мають бути терплячі, доброзичливі, однак не варто допускати всюдозволеності, відсутності будь-яких обмежень. Позитивна атмосфера в родині, захищеність

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>